

Blázen jsem ve své Valdštejské jízdárně K současné výstavě Bohuslava Reynka

Cesta poznání

V pozdním létě 2005 jsme se s partou kamarádů vydali čundrovat po Vysočině. Pro mě to bylo putování symbolické, na jeho konci nestála turistická meta, ale intuitivní snaha o poznání něčeho, co mi leželo v hlavě: Reynkova outsiderství. Poslední den nás čekala návštěva Petrkovy. Představoval jsem si tehdy, že skrze outsiderský postoj si Bohuslav Reynek uchovával autenticitu vnímání a tvůrčí svobodu. Myslel jsem si tehdy ve svých dvaceti letech, že pochopit Reynka zkrátka znamená proniknout do jeho „undergroundu“.

Po příchodu do Petrkovy se dva z nás odvážili za bránu statku, kde se nás k našemu překvapení ujali samotní bratři Jiří a Daniel Reynkovi, básníkovi synové. Pohostili nás čajem a sušenkami, usadili nás ve světnici, nedaleko pověstných kamen, u kterých Bohuslav Reynek „škrabal destičky“. Během návštěvy oba bratři vzpomínali. Dozvěděli jsme se leccos o historii statku i o historii rodinné: jak jim v domě zřídili JZD, jak se Bohuslav Reynek se Suzanne Renaud hádali atp. Když jsme pak na závěr naší návštěvy dostali darem čerstvý reprint Reynkova obrazu z jeho původního lisu, byl dojem z pohostinného petrkovského statku dokonán (později jsem se dozvěděl, že rytina pochází z roku 1961 a jmenuje se *Závěj*). V Petrkově na mě sáhlo cosi magického, ale co to vlastně bylo, jsem si uvědomil až nedávno při návštěvě poslední Reynkovy výstavy.

Reynek na billboardech a ve Valdštejské jízdárně

Nejdřív jsem na ni vůbec nechtěl jít. Natolik odpudivě působila rozsáhlá mediální kampaň operující s floskulí „Genius, na kterého jsme měli zapomenout“. Této fráze, jež se na první pohled zdála být přehnaně schematická, jsem si poprvé všimnul na několika billboardech obklopujících pražský okruh. Podezřele působilo i pompézní zahájení výstavy ve svatovítské katedrále, jehož moderování se ujal kardinál Dominik Duka. Nezaostávala ani MF Dnes, která otiskla před otevřením výstavy speciální čtyřstránkovou přílohu. Proč taková mediální masáž před výstavou skromného podivína?

Oproti reklamnímu humbuku působila expozice v etablované pražské galerii o poznání kultivovaněji.

Rekordních 237 vystavovaných Reynkových děl bylo uspořádáno do působivých křivek pomocí obloukovitých stěn, které při pohledu z vrchu připomínaly (ležatou) osmičku. Snad tím měl být podpořen dojem z nadčasovosti, božské nekonečnosti a usmíření se s přírodními cykly – tohle vše je přece přítomné v Reynkově díle.

Pro bližší seznámení se s autorem a okolnostmi jeho života se na balkoně galerie promítal televizní dokument Aleše Kisila z roku 2006 *Blázen jsem ve své vsi*. Básník, podle vzpomínky svých synů, jež ve filmu zazní, byl svým okolím vnímán jako podivín, jako svého druhu blázen.

Posel ztracených časů

Ale co když je Reynkovo dílo v jistém smyslu vlastně konečné? Při vši té záplavě obdivných komentářů opakujících vertikálně stavěný příběh, kterak z nuzných poměrů vyšlehl k nebi svobodný tvůrčí duch, se docela zapomíná, že nešlo jen o Reynkovu schopnost básnicky uchopit své okolí. Zcela komplementárně muselo docházet také k působení Reynkova okolí na něj samotného. Řeč je zde o dlouho se vytrácejícím genu loci českého venkova. Co do dnešních dnů zbylo z poetiky a švěrázu, které byly přímou každodenní inspirací velké básnické duše Bohuslava Reynka? Dle mého mínění onu pomyslnou duši venkova osudově zasáhlo víc než jen násilná kolektivizace v 50. letech. Další škodu nadělaly patrně poryvy simulaker, jež přinesla normalizace. A to nejenom skrze obsahovou vyprázdněnost jazyka, ale také vlivem všudypřítomné

Daniel Reynek ve světnici na Petrkově, pozdní léto 2005. / foto Libor Kodl

konzumní socialistické popkultury. V neoliberální éře byla tato simulakra dále rozdmýchávána. Nejenom že chytla druhý dech s rychlým a téměř totálním prosazením spektakulárního kapitálu ve všech sférách žitého prostoru, ale pomocí účelové konstrukce soudobých dějin vnímající socialismus jako univerzální dobu temna, vůči níž se může kdokoli vymezit, došla i vlastního ospravedlnění.

Je ještě možné se po této dlouhé destruktivní vlně vrátit zpět? Domnívám se, že nikoliv a bez potíží není ani zprostředkovaný pohled přes Reynka. Ten je sice poslem světa, jenž se nám osudově vzdálil, ale v pojetí banální narace právě probíhající výstavy se jeho dílo samo stává simulakrem redukcí komplexní svět básníka obklopeného a vzájemně prorůstajícího s venkovskou poetikou na schematický obraz umělce-světce. Bohuslav Reynek se tak snadno může stát bláznem ve své Valdštejnské jízdárně.

Dokážeme-li se nad současnou výstavou kriticky pozastavit, pak by se nám mělo také podařit přenést se přes nešvary s ní spojené a soustředit se na vystavované dílo jako takové a vnímat jej z různých hledisek. Až ten moment v galerii jsem si plně uvědomil, že tím, co mě na Reynkovi přitahovalo, není zářná výše jeho uměleckého počínání, ani temná hloubka jeho společenského undergroundu, tyto vertikální hodnoty. Onou magnetickou horou je zachycení jednoho ztraceného horizontu: vše prostupující poetiky starobylého českého venkova.

/Jiří Andrs/

Autor je členem Centra pro studium populární kultury (CSPK) a příležitostný DJ a promotér

foto archiv autora

Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič: Revenanti

Galerie Buňka

22. dubna – 27. května 2014

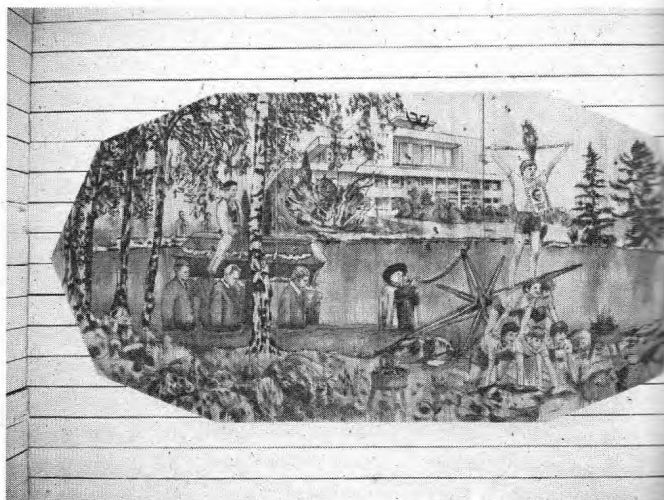
Ústí nad Labem

Ti, kteří se s pojmem pyrografie zatím nesečkali, měli ideální příležitost rozšířit si své obzory návštěvou první zahraniční výstavy v ústecké galerii Buňka Jarmily Mitríkové (1986) a Dávida Demjanoviče (1985). Pyrografická technika spočívá ve vypalování do dřeva, je známá od středověku a tradičně se využívala především pro dekoraci nábytku. Galerie Buňka je sama postavená ze dřeva a zvenčí upravena japonskou konzervační technikou opalování, díky čemuž může být brána jako ideální prostor k prezentaci pyrografických prací Mitríkové a Demjanoviče.

Slovenští autoři se touto pro současné (přínejmenším česko-slovenské) umění ojedinělou technikou zabývají soustavně více než pět let. Během této doby si ji perfektně osvojili a využívají ji nikoli jako pouhou estetickou formu, nýbrž i jako nositele významu. Do svých obrazů zapracovávají prvky lidového umění, řemesel, přírodní motivy a využívají slovenského folklorismu. Výsledek jejich práce má díky preciznímu zvládnutí techniky a její očividné časové náročnosti často velice

esteticky působící charakter. Díky tomu je také oceňován i diváky, kteří současné umění nesledují. Ti se však zároveň zpravidla míjejí s nedělitelnou součástí díla – samotnými vypalovanými výjevy.

Mitríková s Demjanovičem zpracovávají témata slovenské kultury, národní mentality a historie a často se vůči nim vymezují velice kriticky. Pečlivě je nejprve

Revenanti / foto Adam Frk, 2014